

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЛІНГВІСТИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Факультет германської філології і перекладу
Кафедра германської і фіно-угорської філології

ЗАТВЕРДЖУЮ
Проректор з навчально-виховної роботи
Мирослав СОЛОВЕЙ
“29” серпня 2023 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ЗІСТАВНА ГРАМАТИКА
АНГЛІЙСЬКОЇ ТА УКРАЇНСЬКОЇ МОВ

спеціальність	<u>035 Філологія</u>
спеціалізація	<u>035.041 Германські мови та літератури (переклад включно), перша – англійська</u>
рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський) рівень
освітньо-професійна програма	<u>Англійська мова і друга іноземна мова: усний і письмовий переклад у бізнес-комунікації</u>
статус дисципліни	<u>нормативна</u>

Форма навчання денна, заочна
Навчальний рік 2023 –2024
Семестр V
Кількість кредитів ЄКТС 3
Мова навчання англійська
Форма підсумкового контролю іспит

КИЇВ – 2023

Розробник: Березенко В. М., кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри германської і фіно-угорської філології.

Схвалено на засіданні кафедри германської і фіно-угорської філології, протокол № 1 від “29” серпня 2023 року

Завідувач кафедри

(підпис)

Шутова М.О.
(прізвище та ініціали)

Схвалено на засіданні вченої ради факультету германської філології і перекладу, протокол № 1 від “29” серпня 2023 року

Голова вченої ради

(підпис)

Гнезділова Я. В.
(прізвище та ініціали)

1. Мета вивчення навчальної дисципліни: вивчення курсу “Зіставної граматики англійської та української мов” (перший бакалаврський рівень, III курс) – навчити студентів основним принципам та закономірностям розрізнення граматичної будови сучасної англійської та української мов в аспекті їх структури та функціонування, класичним та сучасним підходам до аналізу мовних одиниць та явищ при порівнянні даних мов, ознайомити студентів із спільними та відмінними рисами в системі порівнюваних мов, сприяти науково обґрунтованому вивченню ізоморфних та аломорфних явищ англійської та української мов з метою поліпшення знань та практичних умінь студентів з обох мов.

2. Загальний обсяг (відповідно до робочого навчального плану денної форми навчання) 3 кредити ЄКТС; 90 год., у тому числі:

лекції – 14 год.

практичні заняття – 16 год.

самостійна робота – 60 год.

Загальний обсяг (відповідно до робочого навчального плану заочної форми навчання) 3 кредити ЄКТС; 90 год., у тому числі:

лекції – 2 год.

практичні заняття – 4 год.

самостійна робота – 84 год.

3. Передумови до вивчення або вибору навчальної дисципліни

3.1. Знати

- ізоморфічні та аломорфічні властивості граматичної будови сучасної англійської та української мов;
- основні спільні та відмінні ознаки морфологічної системи (структурні й частиномовні) та синтаксичних мовних одиниць англійської та української мов;
- основні конвергентні й дивергентні риси синтаксичної системи порівнюваних мов;
- методики лінгвістичного аналізу: дистрибутивний аналіз, трансформаційний аналіз, аналіз за безпосередніми складовими, дедуктивний та індуктивний аналізи.

3.2. Вміти

- правильно здійснювати морфологічний розбір слова як в англійській, так і в українській мовах;
- коректно вживати слова, зважаючи на їхню комбінаторику у синтаксичних одиницях з огляду на їх лексичне та стилістичне значення в обох мовах;
- основні структури речень та грамотно будувати їх за різними комунікативними типами у продуктивному мовленні;
- будувати структури порівняння з прикметниками за відповідними моделями;
- вживати артиклі у типових мовленнєвих ситуаціях в англійській мові;
- правильно вживати дієслова в різних часових формах активного і пасивного стану у мовленні з узгодженням часів в англійській мові;
- визначати члени речення та їх види в обох мовах;
- робити узагальнення про ті чи інші процеси сучасної англійської та української мов;
- ілюструвати кожне теоретичне положення конкретними мовними прикладами;
- працювати з науковою лінгвістичною літературою;
- використовувати теоретичні знання у практичному викладанні англійської мови;
- використовувати сучасні методи лінгвістичного аналізу для аналізу мовних явищ.

3.3. *Успішне оволодіння курсів* теоретичного блоку “Вступ до мовознавства”, “Сучасна українська мова”, “Вступ до германського мовознавства”, “Історія англійської мови”, “Теоретична граматики сучасної англійської мови”, “Теоретична фонетика сучасної англійської мови”, “Лексикологія англійської мови”, “Стилістика англійської мови”, а також дисципліни практичного спрямування, а саме: “Практична граматики сучасної англійської мови” та “Практична фонетика сучасної англійської мови”.

4. Анотація навчальної дисципліни:

Курс зіставної граматики англійської та української мов зумовлено професійною значущістю знань, вмінь та навичок контрастивного аналізу мовних одиниць та явищ іноземної і рідної мов, зокрема англійської і української. Цей навчальний курс містить 1 змістовий модуль **“Зіставна граматики англійської та української мов: типологія морфологічної та синтаксичної систем”** і базується на знаннях студентами курсів: “Вступ до мовознавства”, “Сучасна українська мова”, “Вступ до германського мовознавства”, “Історія англійської мови”, “Теоретична граматики сучасної англійської мови”, “Теоретична фонетика сучасної англійської мови”, “Лексикологія англійської мови”, “Стилістика англійської мови” та логічно пов’язаний з ними. Він свого роду є інтегровальним курсом у вивченні теоретичних дисциплін та спрямований на систематизацію знань з попередньо вивчених дисциплін лінгвістичного циклу. Його особливість разом з тим складає акцент на виявленні усіх конкретних дивергентних ознак на різних рівнях порівнюваних мов (фонологічному, морфологічному, лексичному, синтаксичному), що сприяє свідомій актуалізації вивчених раніше мовних структур в процесі комунікації та підвищенню професійної майстерності вчителя.

Теоретичну основу курсу складають наукові досягнення сучасної лінгвістичної думки щодо проблем типологічного зіставлення мов загалом та сучасної англійської й української мов, зокрема, а також парадигматики та синтагматики мовних явищ, системного підходу до вивчення мовних явищ, взаємозв’язку й взаємодії окремих підсистем мови тощо. Системний підхід до вивчення мовних одиниць і явищ у рамках теоретичного курсу зіставної граматики англійської та української мов із застосуванням спеціальних методик лінгвістичного аналізу (зіставного аналізу, дистрибутивного аналізу, трансформаційного аналізу, аналізу за безпосередніми складовими, опозиційно-категоріального аналізу, дедуктивного та індуктивного аналізів, статистичного аналізу) дає можливість на конкретному мовному матеріалі показати особливості мовних фактів та явищ у порівнюваних мовах.

В основу програми покладено навчання зіставленню мовних явищ носить професійно орієнтований характер, тому мета його і зміст визначаються в першу чергу комунікативними, пізнавальними та професійними потребами майбутнього фахівця з іноземної мови. Протягом семестру магістри першого року навчання оволодівають такими навичками: на основі спостереження мовних фактів робити узагальнення про ті чи інші процеси сучасної англійської та української мов; визначити спільні та відмінні риси в системі фонетичних/фонологічних, лексичних, граматичних та стилістичних мовних одиниць та явищ англійської та української мов; ілюструвати кожне теоретичне положення конкретними мовними прикладами.

5. Компетентності студентів, визначені навчальною дисципліною (освітнім компонентом) «Зіставна граматики англійської і української мов» пов’язані з формуванням у майбутніх фахівців таких компетентностей:

ІНТЕГРАЛЬНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ (ІК)

Здатність розв’язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми в галузі філології (лінгвістики, літературознавства, фольклористики, перекладу) в процесі професійної діяльності або навчання, що передбачає застосування теорій та методів філологічної науки і характеризується комплексністю та невизначеністю умов у бізнес-комунікації.

ЗАГАЛЬНІ КОМПЕТЕНТНОСТІ (ЗК)

- ЗК 4.** Здатність бути критичним і самокритичним.
- ЗК 5.** Здатність учитися й оволодівати сучасними знаннями.
- ЗК 6.** Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел.
- ЗК 7.** Уміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.
- ЗК 8.** Здатність працювати в команді та автономно.
- ЗК 9.** Здатність спілкуватися іноземною мовою.
- ЗК 10.** Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
- ЗК 11.** Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
- ЗК 12.** Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.
- ЗК 13.** Здатність проведення досліджень на належному рівні.

ЗК 14. *Здатність до здійснення політкоректної та етичної комунікації іноземною мовою з представниками різних соціальних груп та національних культур, усвідомлюючи та поважаючи феномен мультикультурності як важливої ознаки сучасного світу.*

ЗК 15. *Здатність дотримуватись принципів академічної доброчесності, здійснювати творчий науковий пошук.*

ФАХОВІ КОМПЕТЕНТНОСТІ (ФК)

ФК 1. Усвідомлення структури філологічної науки та її теоретичних основ.

ФК 2. Здатність використовувати в професійній діяльності знання про мову як особливу знакову систему, її природу, функції, рівні.

ФК 3. Здатність використовувати в професійній діяльності знання з теорії та історії мов(и), що вивчаються(ється).

ФК 6. Здатність вільно, гнучко й ефективно використовувати мову(и), що вивчається(ються), в усній та письмовій формі, у різних жанрово-стильових різновидах і реєстрах спілкування (офіційному, неофіційному, нейтральному), для розв'язання комунікативних завдань у різних сферах життя.

ФК 8. Здатність вільно оперувати спеціальною термінологією для розв'язання професійних завдань.

ФК 10. Здатність здійснювати лінгвістичний, літературознавчий та спеціальний філологічний (залежно від обраної спеціалізації) аналіз текстів різних стилів і жанрів.

ФК 14. *Знання норм і правил увічливого спілкування в аспекті “чужої” (англомовної) культури, уміння вести діалог, побудований на реальній або симульованій ситуації та вільно вести розмову з носіями мови, володіти знаннями про мовні реалії у нерозривному зв'язку з фоновими або екстралінгвістичними знаннями з різних історичних, національно-етнічних, соціально-політичних та культурних аспектів життя країн, мова яких вивчається.*

6. Очікувані результати навчання з дисципліни:

Таблиця 1

**Матриця відповідності компетентностей,
визначених навчальною дисципліною (освітнім компонентом)
«Зіставна граматики англійської та української мов»
компетентностям, визначеним освітньо-науковою програмою**

Результат навчання (1. знати; 2. уміти; 3. комунікація; 4. автономність і відповідальність)		Форми (та / або методи і технології навчання)	Методи оцінювання та пороговий критерій оцінювання
Код	Результат навчання		
1.	Знати	лекція, семінарське заняття	
1.1	знати конвергентні та дивергентні ознаки мовних одиниць фонетичних/фонологічних, лексичних та синтаксичних систем порівнюваних мов	лекція, семінарське заняття	<ul style="list-style-type: none"> • усне фронтальне опитування • письмовий експрес-контроль. • МКР
1.2.	знати основні сучасні лінгвістичні теорії та підходи до порівняння мовних одиниць на різних рівнях сучасної англійської та української мов, а також основні методики зіставного лінгвістичного аналізу: порівняльний аналіз, дистрибутивний аналіз, трансформаційний аналіз, аналіз за безпосередніми складовими, опозиційно-категоріальний аналіз, дедуктивний та індуктивний аналізи, статистичний аналіз	лекція, семінарське заняття	<ul style="list-style-type: none"> • усне фронтальне опитування. • письмовий експрес-контроль. • МКР
2.	Уміти	лекція, семінарське заняття	
2.1.	уміти визначити спільні та відмінні риси в системі фонетичних/фонологічних, лексичних, граматичних та стилістичних та синтаксичних мовних одиниць і явищ англійської та української мов	лекція, семінарське заняття	<ul style="list-style-type: none"> • усне фронтальне опитування. • письмовий експрес-контроль. • МКР
2.2.	уміти ілюструвати кожне теоретичне положення про дивергентні чи конвергентні риси порівнюваних мов конкретними мовними прикладами	лекція, семінарське заняття	<ul style="list-style-type: none"> • усне фронтальне опитування • письмовий експрес-контроль. • МКР
3	Комунікація	лекція, семінарське заняття	
3.1	комунікація із використанням вивчених мовних явищ на відповідному рівні з акцентом на їх дивергентних чи конвергентних рисах	лекція, семінарське заняття	<ul style="list-style-type: none"> • усне фронтальне опитування. • письмовий експрес-контроль. • науково-дослідний проект.
3.2.	комунікація із використанням	лекція,	• усне фронтальне

	експресивних, емоційних, логічних дивергентних засобів мови для досягнення запланованого прагматичного результату й організації успішного спілкування	семінарське заняття	опитування • письмовий експрес-контроль. • науково-дослідний проект.
4	Автономність і відповідальність	лекція, семінарське заняття	
4.1	автономність у процесі наукового пошуку та відворення матеріалу, використовуючи дивергентні мовні явища з висвітленої тематики	лекція, семінарське заняття	• усне фронтальне опитування. • письмовий експрес-контроль. • науково-дослідний проект.
4.2	відповідальність за якісне виконання поставлених завдань і взятих обов'язків	лекція, семінарське заняття	• усне фронтальне опитування. • письмовий експрес-контроль. • науково-дослідний проект.

7. Співвідношення очікуваних результатів навчання з дисципліни із програмними результатами навчання

Очікувані результати навчання	1.1	1.2	1.3	1.4	2.1	2.2	2.3	2.4	3.1	3.2	3.3	4.1	4.2
ПРН 1. Вільно спілкуватися з професійних питань із фахівцями та нефахівцями державною та іноземною(ими) мовами усно й письмово, використовувати їх для організації ефективної міжкультурної комунікації.	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
ПРН 2. Ефективно працювати з інформацією: добирати необхідну інформацію з різних джерел, зокрема з фахової літератури та електронних баз, критично аналізувати й інтерпретувати її, впо-рядковувати, класифікувати й систематизувати.	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
ПРН 3. Організувати процес свого навчання й самоосвіти.					+	+	+	+	+	+	+		
ПРН 6. Використовувати інформаційні й комунікаційні технології для вирішення складних спеціалізованих задач і проблем професійної діяльності.											+		+

ПРН 7. Розуміти основні проблеми філології та підходи до їх розв'язання із застосуванням доцільних методів та інноваційних підходів.						+	+		+					
ПРН 8. Знати й розуміти систему мови і вміти застосовувати ці знання у професійній діяльності.						+	+							+
ПРН 11. Знати принципи, технології і прийоми створення усних і письмових текстів різних жанрів і стилів державною та іноземною (іноземними) мовами.	+	+	+	+						+				
ПРН 12. Аналізувати мовні одиниці, визначати їхню взаємодію та характеризувати мовні явища і процеси, що їх зумовлюють.						+	+	+	+					
ПРН 17. Збирати, аналізувати, систематизувати й інтерпретувати факти мови й мовлення й використовувати їх для розв'язання складних задач і проблем у спеціалізованих сферах професійної діяльності та/або навчання.							+	+	+	+		+		
ПРН 18. Мати навички управління комплексними діями або проектами при розв'язанні складних проблем у професійній діяльності в галузі обраної філологічної спеціалізації та нести відповідальність за прийняття рішень у непередбачуваних умовах.						+	+	+	+		+	+		
ПРН 20. <i>Сприймати українськомовний та іномовний (з англійської мови та другої іноземної мови) текст на слух з урахуванням можливих труднощів розуміння усного мовлення (швидкий темп мовлення; фонетичні особливості мовлення, зокрема акценти, притаманні носіям різних варіантів мови, або особам, які не є носіями мови; лексичні та синтаксичні лакуни в повідомленнях тощо) для здійснення усного послідовного перекладу ділових переговорів і конференцій, синхронного перекладу та аудіовізуального перекладу з англійської мови.</i>						+	+	+		+		+		+

<p>ПРН 21. Здійснювати науковий аналіз мовного матеріалу, інтерпретувати та структурувати його з урахуванням класичних і новітніх методологічних принципів, формулювати узагальнення у процесі практичної діяльності, виконуючи переклади українською мовою різножанрових текстів (зокрема, текстів офіційно-ділового дискурсу, цифрових медіа-текстів, текстів міжнародного гуманітарного права) з англійської мови та другої іноземної мови.</p>					+	+	+						
<p>ПРН 22. Демонструвати системне знання усіх аспектів теорії перекладу і практики, основних проблем та етапів розвитку перекладознавства, загальних і часткових теорій перекладу, категорій і видів перекладу з англійської та другої іноземної мов.</p>					+							+	+

Матриця відповідності програмних результатів навчання, методів навчання та форм оцінювання з навчальної дисципліни (освітнього компонента) “Зіставна граматики англійської та української мови”

Таблиця 3

Програмні результати навчання	Методи навчання	Форми оцінювання
<p>ПРН 1. Оцінювати власну навчальну та науково-професійну діяльність, будувати і втілювати ефективну стратегію саморозвитку та професійного самовдосконалення.</p>	<p><i>Загальнонаукові методи теоретичного пізнання:</i> аналіз, синтез, абстрагування, узагальнення. <i>Технологія</i> особистісно орієнтованого навчання</p>	<p>Експрес-контроль: опитування, виконання практичних завдань, розробка завдань для самостійного опрацювання Оцінювання роботи студентів в групах</p>
<p>ПРН 2. Упевнено володіти державною та німецькою мовами, що вивчаються, для реалізації письмової та усної комунікації, зокрема в ситуаціях професійного й наукового спілкування; презентувати результати досліджень державною, та німецькою мовами</p>	<p><i>Загальнонаукові методи теоретичного пізнання:</i> аналіз, синтез, абстрагування, узагальнення. <i>Технологія</i> особистісно орієнтованого навчання</p>	<p>Експрес-контроль: опитування, виконання практичних завдань, розробка завдань для самостійного опрацювання Оцінювання роботи студентів в групах</p>
<p>ПРН 3. Застосовувати сучасні методики і технології, зокрема інформаційні, для успішного й ефективного здійснення професійної діяльності й забезпечення якості наукового</p>	<p><i>Загальнонаукові методи теоретичного пізнання:</i> аналіз, синтез, абстрагування, узагальнення. <i>Технологія</i> особистісно орієнтованого навчання</p>	<p>Експрес-контроль: опитування, виконання практичних завдань, розробка завдань для самостійного опрацювання</p>

дослідження в конкретній філологічній галузі..		Оцінювання роботи студентів в групах
ПРН 6. Використовувати інформаційні й комунікаційні технології для вирішення складних спеціалізованих задач і проблем професійної діяльності.	<i>Загальнонаукові методи теоретичного пізнання:</i> аналіз, синтез, абстрагування, узагальнення. <i>Технологія</i> особистісно орієнтованого навчання	Експрес-контроль: опитування, виконання практичних завдань, розробка завдань для самостійного опрацювання Оцінювання роботи студентів в групах
ПРН 7. Аналізувати, порівнювати і класифікувати тексти різних недійних дискурсів.	<i>Загальнонаукові методи теоретичного пізнання:</i> аналіз, синтез, абстрагування, узагальнення. <i>Технологія</i> особистісно орієнтованого навчання	Експрес-контроль: опитування, виконання практичних завдань, розробка завдань для самостійного опрацювання Оцінювання роботи студентів в групах
ПРН 8. Знати й розуміти систему мови, загальні властивості літератури як мистецтва слова, історію мови (мов) і літератури (літератур), що вивчаються, і вміти застосовувати ці знання у професійній діяльності.	<i>Загальнонаукові методи теоретичного пізнання:</i> аналіз, синтез, абстрагування, узагальнення. <i>Технологія</i> особистісно орієнтованого навчання	Експрес-контроль: опитування, виконання практичних завдань, розробка завдань для самостійного опрацювання Оцінювання роботи студентів в групах
ПРН 11. Здійснювати науковий аналіз мовного, мовленнєвого й літературного матеріалу, інтерпретувати та структурувати його з урахуванням доцільних методологічних принципів, формулювати узагальнення на основі самостійно опрацьованих даних.	<i>Загальнонаукові методи теоретичного пізнання:</i> аналіз, синтез, абстрагування, узагальнення. <i>Технологія</i> особистісно орієнтованого навчання	Експрес-контроль: опитування, виконання практичних завдань, розробка завдань для самостійного опрацювання Оцінювання роботи студентів в групах
ПРН 12. Дотримуватися правил академічної доброчесності.	<i>Загальнонаукові методи теоретичного пізнання:</i> аналіз, синтез, абстрагування, узагальнення. <i>Технологія</i> особистісно орієнтованого навчання	Експрес-контроль: опитування, виконання практичних завдань, розробка завдань для самостійного опрацювання Оцінювання роботи студентів в групах
ПРН 17. Збирати, аналізувати, систематизувати й інтерпретувати факти мови й мовлення й використовувати їх для розв'язання складних задач і проблем у спеціалізованих сферах професійної діяльності та/або навчання.	<i>Загальнонаукові методи теоретичного пізнання:</i> аналіз, синтез, абстрагування, узагальнення. <i>Технологія</i> особистісно орієнтованого навчання	Експрес-контроль: опитування, виконання практичних завдань, розробка завдань для самостійного опрацювання Оцінювання роботи студентів в групах

<p>ПРН 18. Мати навички управління комплексними діями або проектами при розв'язанні складних проблем у професійній діяльності в галузі обраної філологічної спеціалізації та нести відповідальність за прийняття рішень у непередбачуваних умовах.</p>	<p><i>Загальнонаукові методи теоретичного пізнання:</i> аналіз, синтез, абстрагування, узагальнення. <i>Технологія</i> особистісно орієнтованого навчання</p>	<p>Експрес-контроль: опитування, виконання практичних завдань, розробка завдань для самостійного опрацювання Оцінювання роботи студентів в групах</p>
<p>ПРН 20. <i>Сприймати українськомовний та іномовний (з англійської мови та другої іноземної мови) текст на слух з урахуванням можливих труднощів розуміння усного мовлення (швидкий темп мовлення; фонетичні особливості мовлення, зокрема акценти, притаманні носіям різних варіантів мови, або особам, які не є носіями мови; лексичні та синтаксичні лакуни в повідомленнях тощо) для здійснення усного послідовного перекладу ділових переговорів і конференцій, синхронного перекладу та аудіовізуального перекладу з англійської мови.</i></p>	<p><i>Загальнонаукові методи теоретичного пізнання:</i> аналіз, синтез, абстрагування, узагальнення. <i>Технологія</i> особистісно орієнтованого навчання</p>	<p>Експрес-контроль: опитування, виконання практичних завдань, розробка завдань для самостійного опрацювання Оцінювання роботи студентів в групах</p>
<p>ПРН 21. Здійснювати науковий аналіз мовного матеріалу, інтерпретувати та структурувати його з урахуванням класичних і новітніх методологічних принципів, формулювати узагальнення у процесі практичної діяльності, виконуючи переклади українською мовою різножанрових текстів (зокрема, текстів офіційно-ділового дискурсу, цифрових медіа-текстів, текстів міжнародного гуманітарного права) з англійської мови та другої іноземної мови.</p>	<p><i>Загальнонаукові методи теоретичного пізнання:</i> аналіз, синтез, абстрагування, узагальнення. <i>Технологія</i> особистісно орієнтованого навчання</p>	<p>Експрес-контроль: опитування, виконання практичних завдань, розробка завдань для самостійного опрацювання</p>
<p>ПРН 22. Демонструвати системне знання усіх аспектів теорії перекладу і практики, основних проблем та етапів розвитку перекладознавства, загальних і часткових теорій перекладу, категорій і видів перекладу з англійської та другої іноземної мов.</p>	<p><i>Загальнонаукові методи теоретичного пізнання:</i> аналіз, синтез, абстрагування, узагальнення. <i>Технологія</i> особистісно орієнтованого навчання</p>	<p>Експрес-контроль: опитування, виконання практичних завдань, розробка завдань для самостійного опрацювання Модульна контрольна робота Залік</p>

8. Система оцінювання результатів навчання студентів (критерії оцінювання результатів навчання та засоби діагностики навчальних досягнень студентів)

8.1 форми та критерії оцінювання студентів:

- семестрове оцінювання:

1. Критерії оцінювання результатів поточних текстів для експрес-контролю:

- ‘відмінно’ – 100 – 90 % правильних відповідей
- ‘добре’ – 89 – 75 % правильних відповідей
- ‘задовільно’ – 74 – 60 % правильних відповідей
- ‘незадовільно’ – 59 % і менше.

2. Критерії оцінювання МКР:

Модульна контрольна робота складається із двох частин. За кожну правильну відповідь студент отримує певну кількість балів. Наприклад, Part I. (5 points); Part II. (40 points). Таким чином, максимальна кількість балів – 45.

Критерії оцінювання:

Складові тесту	Кількість балів за кожне завдання	Максимальний бал
Частина 1	1	5
Частина 2	4	40
Разом:	45 балів	

Шкала оцінювання

Обсяг виконаної роботи (%)	Кількість балів	Кількість помилок	Оцінка
87-100	45-40	0-5	5
71-86	39-32	6-13	4
55-70	31-25	14-20	3
54 і менше	24 і менше	21 і більше	2

Модульні контрольні роботи оцінюються в 4-бальній системі («відмінно» (5), «добре» (4), «задовільно» (3), «незадовільно» (2)). Ці оцінки трансформуються в рейтинговий бал за МКР (див. п.п.10).

- підсумкове оцінювання іспит

- умови допуску до семестрового іспиту:

- 1) успішне оволодіння курсом;
- 2) виконання обсягу робіт, передбачених навчальним планом та зазначених у робочій програмі, а саме:
  - підготовка до семінарів та успішне проходження фронтального опитування, написання поточних тестів з експрес контролю;
  - виконання практичних завдань з відповідних тем семінарів, розміщених в тематичних блоках Практикуму з порівняльної типології англійської і української мов (автор – Березенко В.М.).
  - опанування матеріалом, винесеного на самостійне опрацювання;
  - виконання проекту та його презентація у складі самостійної роботи студента.

Підсумковий контроль (у тому числі алгоритм визначення підсумкового рейтингового бала студента з навчальної дисципліни):

Підсумковий контроль – іспит. Система та критерії оцінювання визначаються у відповідності до загальних вимог (дивись нижче).

Система модульно-рейтингового контролю навчальних досягнень студентів I–V курсів однакова для всіх дисциплін. У структурі кожного модуля з усіх навчальних дисциплін оцінюються такі складники:

Аудиторна робота студента	Самостійна робота студента	Модульна контрольна робота
------------------------------	-------------------------------	-------------------------------

Рейтинг кожного модуля обчислюється однаково для всіх навчальних дисциплін.

Поточне оцінювання всіх видів навчальної діяльності студента (аудиторна робота та самостійна робота) здійснюється в національній 4-бальній шкалі – «відмінно» («5»), «добре» («4»), «задовільно» («3»), «незадовільно» («2»). Невиконання завдань самостійної роботи, невідвідування семінарських та практичних занять позначаються «0».

У кінці вивчення навчального матеріалу модуля напередодні заліково-екзаменаційної сесії викладач виставляє одну оцінку за аудиторну та самостійну роботу студента як середнє арифметичне з усіх поточних оцінок за ці види роботи з округленням до десятої частки. Цю оцінку викладач трансформує в **рейтинговий бал за роботу протягом семестру** шляхом помноження на **10**. Таким чином, максимальний рейтинговий бал за роботу протягом семестру може становити **50**.

Модульна контрольна робота є складником семестрового рейтингу. Наприкінці семестру всі студенти виконують модульні контрольні роботи з усіх дисциплін. Модульні контрольні роботи оцінюються в 4-бальній системі («відмінно» («5»), «добре» («4»), «задовільно» («3»), «незадовільно» («2»)). Ці оцінки трансформуються в **рейтинговий бал за МКР** у такий спосіб:

- для дисциплін, з яких передбачено підсумковий контроль у формі екзамену (диференційованого заліку):

«відмінно»	– 20 балів;
«добре»	– 16 балів;
«задовільно»	– 12 балів;
«незадовільно»	– 8 балів.
Неявка на МКР	– 0 балів.

Семестровий рейтинговий бал є сумою рейтингового бала за роботу протягом семестру і рейтингового бала за МКР.

8.2 Організація оцінювання:

Методи контролю передбачають, окрім усного вибіркового та фронтального опитування, поточні міні-тести, письмовий експрес-контроль та підсумковий контроль до кожної теми, що студенти виконують на заняттях. По завершенню змістовного модуля, наприкінці семестру, студенти виконують модульну контрольну роботу (МКР), яка є складовою підсумкової оцінки. Підсумковим методом контролю є іспит.

8.3 Шкала відповідності оцінок:

Відмінно	A	90 – 100
Добре	B	82 – 89
	C	75 – 81
Задовільно	D	66 – 74
	E	60 – 65
Нездовільно	F	0 – 59

Підсумковий контроль Екзамен

Формою підсумкового контролю з зіставної граматики англійської та української мов є **екзамен**.

Екзамен з курсу зіставної граматики англійської та української мов складається відповідно на 3 питання під час усного екзамену.

Усний екзамен з зіставної граматики англійської та української мов проводиться по академічних групах. Кожна академічна група складає іспит окремо за загальним розкладом проведення іспитів. За місяць до проведення іспиту студентам надається список орієнтовних питань до усного іспиту з дисципліни.

На початку іспиту студент витягує екзаменаційний білет з трьома завданнями. Кожен білет з курсу “ Зіставна граMATика англійської та української мов ” складається з трьох питань, передбачених типовою і робочою програмами: два питання теоретичного характеру і одне – практичного.

Зразок екзаменаційного білета (V курс X семестр):

ЕКЗАМЕНАЦІЙНИЙ БІЛЕТ № ...

1. Correlation of the means of connection in word groups of the contrasted languages.
2. Word formation in the contrasted languages.
3. Practical assignment.

Практичне завдання до екзаменаційного білету:

C A R D № ...

Find the isomorphic and allomorphic features in the expression of the morphological categories of number, case, gender in the underlined English nominals and in their Ukrainian equivalents in the sentences below:

1. *The two were quite unable to do anything (Welles).* – Ці двоє були зовсім не в змозі щось зробити.
2. *The first was an old woman (Chandler).* – Перша була вже стара жінка.
3. *I sympathize with you in your husband's death (Maugham).* - Я співчуваю тобі у зв'язку зі смертю твого чоловіка.
4. *Young man, you're very ready with your tongue (Cusack).* – Ви, юначе, ніколи не лізете за словом у кишеню.
5. *I've got to see her home (Maugham)* – Я маю подивитись її дім.

Студентам, які мають семестровий рейтинговий бал з дисципліни **63 – 70**, за рішенням кафедри може бути виставлена підсумкова оцінка за дисципліну за національною шкалою «**відмінно**», за шкалою ЄКТС – **A**. **Підсумковий рейтинговий бал** виставляється шляхом додавання до семестрового рейтингового бала студента **30 балів**.

Максимальний екзаменаційний бал становить **30**. Викладач оцінює відповідь студента на екзамені (диференційованому заліку) у 4-бальній шкалі. Ця оцінка трансформується в **екзаменаційний рейтинговий бал** у такий спосіб:

« відмінно »	– 30 балів;
« добре »	– 23 бали;
« задовільно »	– 18 балів;
« незадовільно »	– 0 балів.

На екзамені з навчальної дисципліни кожне питання екзаменаційного білета також оцінюється у 4-бальній шкалі («**відмінно**» – «5», «**добре**» – «4», «**задовільно**» – «3», «**незадовільно**» – «2»), після чого встановлюється середнє арифметичне значення з цих оцінок з округленням до десятої частки. Середнє арифметичне значення помножується на **10**; отриманий бал становить екзаменаційний рейтинговий бал за навчальну дисципліну.

Підсумкова оцінка за дисципліну виставляється за підсумковим рейтинговим балом (сума семестрового рейтингового бала та екзаменаційного бала) за таблицею, поданою вище.

Якщо студент на екзамені (диференційованому іспиту) з дисципліни, з якої він мав семестровий рейтинговий бал **менше 42 балів**, отримує **позитивну** екзаменаційну оцінку («відмінно» («5»), «добре» («4»), «задовільно» («3»)), то такому студенту виставляється підсумкова оцінка з дисципліни за національною шкалою **лише «задовільно»**, за шкалою ЄКТС – **Е**, а в екзаменаційній відомості в графі «Підсумковий рейтинговий бал» ставиться **60 балів**.

9. Програма навчальної дисципліни. Тематичний план занять.

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин						Кількість годин					
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
л		п	л а б	інд	с.р.	л		п	лаб	інд	с.р.	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Модуль 1												
Змістовий модуль 1.												
Зіставна граматики англійської та української мов: типологія морфологічної та синтаксичної систем												
Тема 1. Вступ. 1.1. Мета, завдання курсу. Місце зіставної граматики серед інших лінгвістичних дисциплін, об'єкт і предмет вивчення. Типологія мов. Класифікації мов. Аналітичні та синтетичні мови. 1.2. Методи типологічного аналізу. Історія типологічних досліджень. Вклад українських вчених у контрастивістику.	18	4	2			12	18					18
Тема 2. Зіставна морфологія. Слово як основна одиниця морфологічної та синтаксичної систем англійської та української мов. 2.1. Основні рівні мови та їх константи. Зіставна морфологія. Типологічні константи морфологічного рівня (морфема, слово). Поняття словоформи, морфологічної категорії, опозиції, частини мови. Слово як основна одиниця морфологічної та синтаксичної систем англійської та української мов. Загальні принципи класифікації слів. Основні ономазіологічні та семасіологічні характеристики слів у порівнюваних мовах. Словотвір.	22	4	6			12	18	1	2			15

<p>2.2. Частини мови, їх ізоморфічні та аломорфічні риси в порівнюваних мовах. Іменник. Займенник. Числівник, Прикметник. Слова категорії стану. Прислівник.</p> <p>2.3. Дієслово. Граматичні категорії і видо-часові форми. Неособові форми дієслова. Герундій, інфінітив, дієприкметник. Подвійна природа, форми, предикативні конструкції в англійській мові. Службові слова (артиклі, модальні слова, прийменники, сполучники, частки, вигуки) та їх вживання в англійських і українських словосполученнях і реченнях.</p>											
<p>Тема 3. Зіставний синтаксис. Синтаксична будова словосполучення в порівнюваних мовах. Зіставний синтаксис. Поняття словосполучення. Контрастивне вивчення синтаксичних зв'язків та процесів порівнюваних мов. Типологія словосполучення. Предикативні, атрибутивні, об'єктні, обставинні словосполучення. Іменникові, прикметникові займенникові, числівникові, дієслівні словосполучення. Синтетичне, аналітико-синтетичне та аналітичне поєднання компонентів в словосполученнях.</p>	16	2	2			12	18	1	2		15
<p>Тема 4. Зіставний синтаксис. Синтаксис простого речення англійської та української мов. Типологія простих речень. Основні патерни. Шляхи вираження синтаксичних компонентів речення: словоформа, фраза, предикативна конструкція, підрядне речення та їх граматичний статус в ієрархічній структурі речення. Головні члени речення, їх дивергентні ознаки в порівнюваних мовах. Підмет (Засоби вираження підмета в</p>	16	2	2			12	18				18

англійській мові. Роль підмета в комунікативній структурі речення. <i>It</i> як підмет (cleft-sentences)). Присудок (Класифікація. Змішані типи присудка). Узгодження присудка з підметом. Основні відмінності узгодження присудка з підметом. Інвертований порядок слів. Другорядні члени речення, їх дивергентні ознаки в порівнюваних мовах. Складні члени речення в англійській мові. Модальність як мовна категорія. Види модальності. Умовний спосіб як граматичний вид передачі модальних значень. Класифікація форм умовного способу. Вживання моделей умовного способу в простому реченні.												
Тема 5. Зіставний синтаксис. Синтаксис складного речення порівнюваних мов. 5.1. Визначення, типологія складних речень англійської та української мов. Види зв'язку. Класифікація. Складносурядні речення. Складнопідрядні речення, їх класифікація.. Поняття клаузи/клауземи. Фінітні та нефінітні клаузи. Типологія нефінітних клаузем. Невербальні речення. Прагматика речень з нефінітними клауземами. 5.2. Модальність (об'єктивна та суб'єктивна) складного речення: лексико-граматичні та синтаксичні засоби. Умовний спосіб в складнопідрядних реченнях.	18	2	4			12	18					18
Разом за змістовим модулем 1	90	14	16			60	90	2	4			84
Усього годин	90	14	16			60	90	2	4			84

ДЕННА ФОРМА НАВЧАННЯ

1. ТЕМИ ЛЕКЦІЙНИХ ЗАНЯТЬ

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Вступ. Мета, завдання курсу. Види типологічних досліджень. Типологічні константи. Місце зіставної граматики серед інших лінгвістичних дисциплін, об'єкт і предмет вивчення. Типологія мов. Класифікації мов. Аналітичні та синтетичні мови.	2
2	Фундаментальні засади зіставного аналізу мов. Методи типологічного аналізу. Історія типологічних досліджень. Вклад	2

	українських вчених у контрастивістику.	
3	Зіставна морфологія (1). Слово і словотвір у порівнюваних мовах. Основні рівні мови та їх константи. Зіставна морфологія. Типологічні одиниці морфологічного рівня (морфема, слово). Поняття словоформи, морфологічної категорії, опозиції, частини мови. Слово як основна одиниця морфологічної та синтаксичної систем англійської та української мов. Загальні принципи класифікації слів. Основні ономазіологічні та семасіологічні характеристики слів у порівнюваних мовах. Словотвір: ізоморфічні та аломорфічні риси.	2
4	Зіставна морфологія (2). Частиномовні характеристики слів у порівнюваних мовах. Частини мови, їх ізоморфічні та аломорфічні риси в порівнюваних мовах. Синтетичні та аналітичні шляхи вираження морфологічних категорій частин мов в англійській та українській мовах. Іменник. Займенник. Числівник, Прикметник. Слова категорії стану. Прислівник. Дієслово, граматичні категорії і видо-часові форми. Неособові форми дієслова. Герундій, інфінітив, дієприкметник. Подвійна природа, форми, предикативні конструкції в англійській мові. Службові слова (артиклі, модальні слова, прийменники, сполучники, частки, вигукі) та їх вживання в англійських і українських словосполученнях/реченнях.	2
5	Зіставний синтаксис (1). Синтаксична будова словосполучення в порівнюваних мовах. Зіставний синтаксис. Поняття словосполучення, речення. Контрастивне вивчення синтаксичних зв'язків та процесів порівнюваних мов. Типологія словосполучення. Предикативні, атрибутивні, об'єктні, обставинні словосполучення. Іменникові, прикметникові, займенникові, числівникові, дієслівні словосполучення. Синтетичне, аналітико-синтетичне та аналітичне поєднання компонентів в словосполученнях.	2
6	Зіставний синтаксис (2). Синтаксис простого речення англійської та української мов. Шляхи вираження синтаксичних компонентів речення: словоформа, фраза, предикативна конструкція, підрядне речення та їх граматичний статус в ієрархічній структурі речення. Синтаксичні процеси, їх типологія та шляхи реалізації. Типологія простих речень. Основні патерни речень. Головні члени речення, їхні конвергентні й дивергентні ознаки в порівнюваних мовах. Підмет (Засоби вираження підмета в англійській мові. Роль підмета в комунікативній структурі речення. <i>It</i> як підмет (cleft-sentences)). Присудок (Класифікація. Змішані типи присудка). Узгодження присудка з підметом. Основні правила узгодження присудка з підметом. Інвертований порядок слів. Другорядні члени речення, їх дивергентні ознаки в порівнюваних мовах. Складні члени речення в англійській мові. Модальність як мовна категорія. Види модальності та її вираження. Умовний спосіб як граматичний вид передачі модальних значень. Класифікація форм умовного способу. Вживання моделей умовного способу в простому реченні.	2
7	Зіставний синтаксис (3). Синтаксис складного речення порівнюваних мов. Визначення, типологія складних речень англійської та української мов. Види зв'язку. Класифікація. Складносурядні речення. Складнопідрядні речення, їх класифікація. Поняття клаузи/клауземи. Фінітні та нефінітні клаузи. Типологія нефінітних клаузем (предикативних словосполучень). Невербальні речення. Прагматика речень з нефінітними клауземами. Модальність (об'єктивна та суб'єктивна) складного речення: лексико-граматичні та синтаксичні засоби. Умовний спосіб в складнопідрядних реченнях. Прагматика	2

	речення.	
--	----------	--

2. ТЕМИ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Вступ. Фундаментальні засади зіставного аналізу мов. Мета, завдання курсу. Види типологічних досліджень. Типологічні константи. Місце зіставної граматики серед інших лінгвістичних дисциплін, об'єкт і предмет вивчення. Типологія мов. Класифікації мов. Аналітичні та синтетичні мови. Методи типологічного аналізу. Історія типологічних досліджень. Вклад українських вчених у контрастивістику.	2
2	Зіставна морфологія (1). Слово і словотвір у порівнюваних мовах. Основні рівні мови та їх константи. Зіставна морфологія. Типологічні константи морфологічного рівня (морфема, слово). Поняття словоформи, морфологічної категорії, опозиції, частини мови. Слово як основна одиниця морфологічної та синтаксичної систем англійської та української мов. Загальні принципи класифікації слів. Основні ономазіологічні та семасіологічні характеристики слів у порівнюваних мовах. Словотвір: ізоморфічні та аломорфічні риси.	2
3	Зіставна морфологія (2). Частиномовні характеристики слів у порівнюваних мовах: іменні частини мови. Частини мови, їх ізоморфічні та аломорфічні риси в порівнюваних мовах. Іменник. Займенник. Числівник, Прикметник. Слова категорії стану.	2
4	Зіставна морфологія (3). Частиномовні характеристики слів у порівнюваних мовах: дієслово, неособові форми дієслова, прислівник, службові слова. Дієслово, граматичні категорії і видо-часові форми. Неособові форми дієслова. Герундій, інфінітив, дієприкметник. Подвійна природа, форми, предикативні конструкції в англійській мові. Прислівник. Службові слова (артиклі, модальні слова, прийменники, сполучники, частки, вигуки) та їх вживання в англійських і українських словосполученнях/реченнях.	2
5	Зіставний синтаксис (1). Синтаксична будова словосполучення в порівнюваних мовах. Зіставний синтаксис. Поняття словосполучення, речення. Контрастивне вивчення синтаксичних зв'язків та процесів порівнюваних мов. Типологія словосполучення. Предикативні, атрибутивні, об'єктні, обставинні словосполучення. Іменникові, прикметникові, займенникові, числівникові, дієслівні словосполучення. Синтетичне, аналітико-синтетичне та аналітичне поєднання компонентів в словосполученнях.	2
6	Зіставний синтаксис (2). Синтаксис простого речення англійської та української мов. Шляхи вираження синтаксичних компонентів речення: словоформа, фраза, предикативна конструкція, підрядне речення та їх граматичний статус в ієрархічній структурі речення. Синтаксичні процеси, їх типологія та шляхи реалізації. Типологія простих речень. Основні патерни речень. Головні члени речення, їхні конвергентні й дивергентні ознаки в порівнюваних мовах. Підмет (Засоби вираження підмета в англійській мові. Роль підмета в комунікативній структурі речення. <i>It</i> як підмет (cleft-sentences)). Присудок (Класифікація. Змішані типи присудка). Узгодження присудка з підметом. Основні правила узгодження присудка з підметом. Інвертований порядок слів. Другорядні члени речення, їх дивергентні ознаки в порівнюваних мовах. Складні члени речення в англійській мові. Модальність як мовна категорія. Види	2

	модальності та її вираження. Умовний спосіб як граматичний вид передачі модальних значень. Класифікація форм умовного способу. Вживання моделей умовного способу в простому реченні.	
7	Зіставний синтаксис (3). Синтаксис складного речення порівнюваних мов. Визначення, типологія складних речень англійської та української мов. Види зв'язку. Класифікація. Складносурядні речення. Складнопідрядні речення, їх класифікація. Поняття клаузи/клауземи. Фінітні та нефінітні клаузи. Типологія нефінітних клаузем (предикативних словосполучень). Невербальні речення. Прагматика речень з нефінітними клауземами.	2
8	Модальність складного речення. Узагальнення. МКР. Модальність (об'єктивна та суб'єктивна) складного речення: лексико-граматичні та синтаксичні засоби. Умовний спосіб в складнопідрядних реченнях.	2

3. САМОСТІЙНА РОБОТА

№ з/п	Назва теми	Зміст завдання до самостійного опрацювання	Кількість годин денна форма навчання
1	Тема 1. Вступ. Мета, завдання курсу. Місце зіставної граматики серед інших лінгвістичних дисциплін.	Види типологічних досліджень. Граматика констант відповідних рівнів. Співвідношення типового у мові і типу мови. Типологія мов. Методи типологічного аналізу. Історія типологічних досліджень. Порівняння як основний метод типологічних досліджень мовних явищ. Метод безпосередніх складників. Дистрибуційний, трансформативний методи.	12
2	Тема 2. Зіставна морфологія. Слово як основна одиниця морфологічної та синтаксичної систем англійської та української мов.	Зіставна морфологія. Частини мов, їх ізоморфічні та аломорфічні риси в порівнюваних мовах. Основні критерії виокремлення частин мови в порівнюваних мовах. Іменник як частина мови, граматичні категорії іменника в англійській та українській мовах. Граматика прикметника. Займенник, числівник, слова категорії стану в порівнюваних мовах. Типологічна характеристика дієслова та його граматичних категорій. Прислівник. Службові частини мови в англійській та українській мовах.	12
3	Тема 3. Зіставний синтаксис. Синтаксична будова словосполучення в порівнюваних мовах.	Зіставний синтаксис. Поняття словосполучення. Будова, типи, граматичний зв'язок між словами у словосполученнях англійської та української мов. Словосполучення – основна одиниця синтаксичного рівня порівнюваних мов. Поділ словосполучень на типи залежно від синтаксичних зв'язків між компонентами. Поділ словосполучень на морфологічні/парадигматичні класи.	12
4	Тема 4. Зіставний синтаксис. Синтаксис простого речення англійської та української мов.	Синтаксис речення. Просте речення. Структурні типи речень. Комунікативні типи речень. Члени речення в англійській та українській мовах. Синтаксична модальність речення. Відокремлення членів речення. Синтаксична роль інтонації в порівнюваних мовах. Типологія головних та	12

		другорядних членів речення. Прагматичні властивості простих речень: порівняльний аналіз. Дискурсивні слова в простих реченнях.	
5	Тема 5. Зіставний синтаксис. Синтаксис складного речення порівнюваних мов.	Типологія складнопідрядного речення англійської та української мов. Визначення, типологія складних речень англійської та української мов. Комунікативні типи речень порівнюваних мов. Види зв'язку. Класифікація. Складносурядні речення. Складнопідрядні речення, їх класифікація. Поняття клаузи/клауземи. Фінітні та нефінітні клаузи. Типологія нефінітних клаузем (предикативних словосполучень). Невербальні речення. Прагматика речень з нефінітними клауземами. Модальність (об'єктивна та суб'єктивна) складного речення: лексико-граматичні та синтаксичні засоби. Умовний спосіб в складнопідрядних реченнях. Вживання моделей умовного способу в складнопідрядних реченнях.	12
	Разом		60

ЗАОЧНА ФОРМА НАВЧАННЯ

1. ТЕМИ ЛЕКЦІЙНИХ ЗАНЯТЬ

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Місце зіставної граматики серед інших лінгвістичних дисциплін, об'єкт і предмет вивчення. Класифікації мов. Аналітичні та синтетичні мови. Синтетичні та аналітичні шляхи вираження морфологічних категорій частин мов в англійській та українській мовах. Основні ізоморфічні та аломорфічні риси частин мов у порівнюваних мов. Іменник. Займенник. Числівник, Прикметник. Прислівник. Дієслово, граматичні категорії і видо-часові форми. Неособові форми дієслова. Герундій, інфінітив, дієприкметник. Подвійна природа, форми, предикативні конструкції в англійській мові. Синтаксис словосполучення та речення: зіставний аналіз.	2

2. ТЕМИ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
-------	------------	-----------------

1	<p>Зіставна морфологія Основні рівні мови та їх константи. Зіставна морфологія. Типологічні константи морфологічного рівня (морфема, слово). Поняття словоформи, морфологічної категорії, опозиції, частини мови.</p> <p>Слово як основна одиниця морфологічної та синтаксичної систем англійської та української мов. Загальні принципи класифікації слів. Основні ономазіологічні та семасіологічні характеристики слів у порівнюваних мовах. Словотвір: ізоморфічні та аломорфічні риси.</p> <p>Частини мови, їх ізоморфічні та аломорфічні риси в порівнюваних мовах. Іменник. Займенник. Числівник, Прикметник. Прислівник. Дієслово, граматичні категорії і вищо-часові форми. Неособові форми дієслова. Герундій, інфінітив, дієприкметник. Подвійна природа, форми, предикативні конструкції в англійській мові. Службові слова (артиклі, модальні слова, прийменники, сполучники, частки, вигуки, слова категорії стану) та їх вживання в англійських і українських словосполученнях/реченнях.</p>	2
2	<p>Зіставний синтаксис Контрастивне вивчення синтаксичних зв'язків та процесів порівнюваних мов. Типологія словосполучення. Предикативні, атрибутивні, об'єктні, обставинні словосполучення. Іменникові, прикметникові, займенникові, числівникові, дієслівні словосполучення. Синтетичне, аналітико-синтетичне та аналітичне поєднання компонентів в словосполученнях.</p> <p>Синтаксичні процеси, їх типологія та шляхи реалізації. Типологія простих речень. Основні патерни речень. Головні члени речення, їхні конвергентні й дивергентні ознаки в порівнюваних мовах. Другорядні члени речення, їх дивергентні ознаки в порівнюваних мовах. Складні члени речення в англійській мові. Вживання моделей умовного способу в простому реченні.</p> <p>Визначення, типологія складних речень англійської та української мов. Види зв'язку. Класифікація. Складносурядні речення. Складнопідрядні речення, їх класифікація. Умовний спосіб в складнопідрядних реченнях.</p>	2
Усього годин:		4

3. САМОСТІЙНА РОБОТА

№ з/п	Назва теми	Зміст завдання до самостійного опрацювання	Кількість годин денна форма навчання
1	<p>Тема 1. Вступ. Мета, завдання курсу. Місце зіставної граматики серед інших</p>	<p>Види типологічних досліджень. Граматика констант відповідних рівнів. Співвідношення типового у мові і типу мови. Типологія мов. Методи типологічного аналізу. Історія типологічних досліджень. Порівняння як основний метод типологічних досліджень мовних явищ. Метод безпосередніх</p>	18

	лінгвістичних дисциплін.	складників. Дистрибуційний, трансформативний методи.	
2	Тема 2. Зіставна морфологія. Слово як основна одиниця морфологічної та синтаксичної систем англійської та української мов.	Зіставна морфологія. Частини мов, їх ізоморфічні та аломорфічні риси в порівнюваних мовах. Основні критерії виокремлення частин мови в порівнюваних мовах. Іменник як частина мови, граматичні категорії іменника в англійській та українській мовах. Граматика прикметника. Займенник, числівник, слова категорії стану в порівнюваних мовах. Типологічна характеристика дієслова та його граматичних категорій. Прислівник. Службові частини мови в англійській та українській мовах.	15
3	Тема 3. Зіставний синтаксис. Синтаксична будова словосполучення в порівнюваних мовах.	Зіставний синтаксис. Поняття словосполучення. Будова, типи, граматичний зв'язок між словами у словосполученнях англійської та української мов. Словосполучення – основна одиниця синтаксичного рівня порівнюваних мов. Поділ словосполучень на типи залежно від синтаксичних зв'язків між компонентами. Поділ словосполучень на морфологічні/парадигматичні класи.	15
4	Тема 4. Зіставний синтаксис. Синтаксис простого речення англійської та української мов.	Синтаксис речення. Просте речення. Структурні типи речень. Комунікативні типи речень. Члени речення в англійській та українській мовах. Синтаксична модальність речення. Відокремлення членів речення. Синтаксична роль інтонації в порівнюваних мовах. Типологія головних та другорядних членів речення. Прагматичні властивості простих речень: порівняльний аналіз. Дискурсивні слова в простих реченнях.	18
5	Тема 5. Зіставний синтаксис. Синтаксис складного речення порівнюваних мов.	Типологія складнопідрядного речення англійської та української мов. Визначення, типологія складних речень англійської та української мов. Комунікативні типи речень порівнюваних мов. Види зв'язку. Класифікація. Складносурядні речення. Складнопідрядні речення, їх класифікація. Поняття клаузи/клауземи. Фінітні та нефінітні клаузи. Типологія нефінітних клаузем (предикативних словосполучень). Невербальні речення. Прагматика речень з нефінітними клауземами. Модальність (об'єктивна та суб'єктивна) складного речення: лексико-граматичні та синтаксичні засоби. Умовний спосіб в складнопідрядних реченнях. Вживання моделей умовного способу в складнопідрядних реченнях. Прагматичні властивості складних речень: порівняльний аналіз. Дискурсивні слова в складних реченнях.	18
	Разом		84

10. Рекомендовані джерела (у тому числі інтернет-ресурси)

Основні:

1. *Berezenko V., Shutova M. (2023). Contrastive Grammar of English and Ukrainian. Practic: Manual for Higher Education Institutions that Carry Out Educational Activities at the First (Bachelor)*

- Level of Higher Education in the Specialty 035 Philology. Kyiv: Kyiv National Linguistic University Publishing House, 2023. 106 p.
2. *Березенко В.М.* (2011). Порівняльна типологія англійської та української мов. К. : Освіта України.
  3. *Березенко, В.М.* (2017). Порівняльна типологія англійської та української мов (практикум). К. : Вид. центр КНЛУ.
  4. *Жлуктенко, Ю.О.* (1960). Порівняльна граматики англійської та української. К.
  5. *Корунець, І.В.* (2003). Порівняльна типологія англійської та української мов. Вінниця : Нова Книга.
  6. *Azar, B.A.* (2003). *Fundamentals of English Grammar* (third edition). London: Longman.
  7. *Berzak, Y.; Katz, B.; Reichart R.* (2015). Typology Driven Estimation of Grammatical Error Distributions in ESL. Proceedings of the 19th Conference on Computational Language Learning. P. 94–102, Beijing, China, July 30-31. URL: <https://groups.csail.mit.edu/infolab/publications/conll15final.pdf>
  8. *Huddleston, R.; Pullum G.K.* (2005). *A Student's Introduction to English Grammar*. – Cambridge University Press.
  9. *Quirk, R.; Greenbaum, S.; Leech, G.; Svartvik J. A* (1985). *Comprehensive Grammar of the English Language*. London : Longman Group Limited.
  10. *Volker, G.* (2011). Contrastive analysis: Theories and methods. *Dictionaries of Linguistics and Communication Science: Linguistic theory and methodology*. Berlin: Mouton de Gruyter. URL: http://www.personal.uni-jena.de/~mu65qev/papdf/contr_ling_meth.pdf

Додаткові:

1. *Винницький, В.М.* (1984). Наголос у сучасній українській мові. К. : Рад. шк.
2. *Волкова, Л.М.* (2009). Теоретична граматики англійської мови: Сучасний підхід. К. : Освіта України.
3. *Гнезділова, Я.В.* (2012). *Sentence Structure. Part 1. THEORY: Навчальний посібник для студентів III курсу вищих закладів освіти*. К.: Видавничий дім Дмитра Бураго.
4. *Гнезділова, Я.В.* (2012). *Sentence Structure. Part 2. EXERCISES: Навчальний посібник для студентів III курсу вищих закладів освіти*. К.: Видавничий дім Дмитра Бураго.
5. *Почепцов, Г.Г.* (1971). Конструктивный анализ структуры предложения. Киев : Вища школа.
6. *Почепцов, Г.Г.* (1986). Синтагматика английского слова. Киев : Вища школа.
7. *Грищенко, А.П.* (2002) Сучасна українська мова. К. : Вища школа.
8. *Білодід І.К.* (1969-1973). Сучасна українська літературна мова. К. : Наук. думка. Т. 1-4.
9. *Шутова М.О.* (2016). Етнокультурні стереотипи в англійській та українській мовах: реконструкція і типологія : автореф. дис. на здоб. наук. ступеня д-ра філол. наук : спец. 10.02.17 порівняльно-історичне і типологічне мовознавство. Київ.

11. Додаткові ресурси:

Приклади контролю та завдань до іспиту, методичні вказівки з виконання самостійної роботи:

ЗРАЗОК КАРТКИ З ПРАКТИЧНИМ ЗАВДАННЯМ ДО ІСПИТУ

Find the isomorphic and allomorphic features in the expression of the morphological categories of number, case, gender in the underlined English items and in their Ukrainian equivalents in the sentences below:

4. *The two were quite unable to do anything (Welles).* – Ці двоє були зовсім не в змозі щось зробити.
5. *The first was an old woman (R.Chandler).* – Перша була вже стара жінка.
6. *I sympathize with you in your husband's death (Maugham).* - Я співчуваю тобі у зв'язку зі смертю твого чоловіка.

7. *Young man, you're very ready with your tongue (Cusack). – Ви, юначе, ніколи не лізете за словом у кишеню.*
8. *I've got to see her home (Maugham). – Я маю подивитись її дім.*

12. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання якого потребує навчальна дисципліна: дошка, проектор, комп'ютер тощо.